

جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

راهنمای تکمیل
گزارش پیشرفت تحصیلی - ترمینال چهارم
ارزنجیابی کیفی - توصیفی

بهمن ماه ۱۳۹۳

راهنمای تکمیل گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی جدید ارزشیابی کیفی - توصیفی

مقدمه:

منظور از گزارش پیشرفت تحصیلی در دوره ابتدایی (پایه اول تا ششم)، همان بازخورد پایانی است که معلم با عنایت به رسالت خطیر شغلی، در دو یا سه نوبت از سال تحصیلی (دی ماه و خردادماه و در صورت لزوم شهریورماه) با توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموز و با استفاده از شواهد و اطلاعات جمع‌آوری شده در پوشه کار و سایر مستندات مثل رویدادنگاری دفتر کلاسی، جهت ارائه به ذی‌نفعان (والدین، دانش‌آموز و مدیرمدرسه) تکمیل می‌نماید.

گزارش پیشرفت تحصیلی برای هر پایه، دو صفحه دارد:

الف) گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی.

ب) کارنامه تحصیلی - تربیتی.

پیش‌نیازهای تکمیل گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی:

- اشراف کامل معلم به اهداف و انتظارات آموزشی و نشانه‌های یادگیری در هر درس از مواد درسی پایه .
- وجود پوشه کار و سایر مستنداتی که در فرایند آموزش و به‌منظور نشان دادن روند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز، به صورت هدفمند جمع‌آوری، انتخاب و سازمان‌دهی شده است.
- آگاهی کامل از مصادیق مقیاس‌های رتبه‌ای (سطح دستیابی به اهداف) خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش و آموزش مجدد.

راهنمای تکمیل نمونه برگ :الف گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی

از آنجاکه ارزشیابی کیفی - توصیفی باهدف ارتقا و بهبود کیفیت یادگیری، نه باهدف گزارش صرف نقاط ضعف یادگیری دانش‌آموز و گزارش آن به ذی‌نفعان، انجام می‌شود؛ لذا ایجاد فضایی برای توصیف عملکرد تحصیلی تربیتی دانش‌آموز، در گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی توسط معلمین، یعنی باز بخشیدن ماهیت اصیل ارزشیابی توصیفی به آن است؛ یعنی برقراری ارتباط فعال دوباره بین دانش‌آموز، اولیا دانش‌آموز و مدرسه است؛ یعنی توجه به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموز... .

با در نظر داشتن این اصل که هر بازخورد سازنده و مفیدی، باید بتواند عملکرد دانش‌آموز را توصیف نماید و سپس رهنمود درخور ارائه دهد، انتظار می‌رود که معلم با بررسی پوشه کار و سایر شواهد و مستنداتی که در فرایند آموزش جمع‌آوری و مدیریت نموده است، بدون افراط و تفریط نمونه برگ پیشرفت تحصیلی - تربیتی دانش‌آموز را، در قالب جملات تشریحی مثبت و با زبانی قابل فهم، ساده؛ روشن و با تکیه بر توانایی‌ها و قوت‌های دانش‌آموز و با دوری گزینی از هرگونه تحقیر و اطلاق برچسب‌های آزاردهنده و

ارائه‌ی رهنمودهای لازم تکمیل و ارائه نماید. تا والدین به‌روشنی و درستی نسبت به روند یادگیری آگاهی یابند و وظیفه‌ی خود را در بهبود و اصلاح فرایند آموزش بدانند.

یادآوری می‌گردد هر توصیفی باید بتواند متناسب با اهداف کلی واصلی هر درس (نه تک‌تک اهداف هر درس) باشد که در گزارش پیشرفت ذکر گردیده است و بیانگر سطح دستیابی دانش‌آموز به آن اهداف باشد. ذی‌نفعان با کمک توصیف معلم در نمون برگ الف، به قوت‌ها و ضعف‌های یادگیری یادگیرنده آگاه خواهند شد و در نتیجه اگر ضعفی مشاهده کنند، می‌توانند اقدامات اصلاحی یا تکمیلی خود را باراهنمایی معلم (به‌ویژه در نوبت اول و دوم) برای عبور از آن ضعف‌ها انجام دهند.

بی‌گمان به دست آوردن و به کار بستن چنین مهارت و توانایی برای یک معلم، مستلزم تمرین، مطالعه و تلاش معنادار برای ایجاد تغییر، در نوع کلام و نگاه‌های حرفه‌ای معلم است؛ این نه به آن معنی است که توصیف عملکرد دانش‌آموز سخت و دشوار است، کافی است معلم تلاش نماید تا توانایی حرفه‌ای خود را در کلام و نوشتار خویش جاری گرداند.

به‌عنوان نمونه معلم در توصیف درس ریاضی دانش‌آموز پایه اول می‌نویسد:

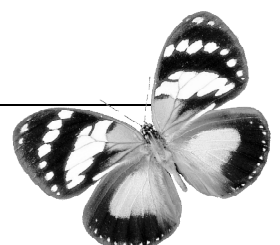
سعید به درس ریاضی علاقه دارد و در این درس تلاش خوبی داشته است و در نتیجه پیشرفت خوبی دارد. مفاهیم ریاضی را به خوبی می‌فهمد و با اشتیاق در فعالیت‌های یادگیری این درس مشارکت می‌کند او در شمارش و درک مفهوم عدد، چه یک‌رقمی چه دورقمی و مقایسه‌ی آن‌ها باهم، هیچ مشکلی ندارد و می‌تواند جمع و تفریق کند و مسئله‌ها را درک نماید و راه‌حل مناسب ارائه دهد.

همکاران معلم در نظر داشته باشند که در توصیف عملکرد، ابتدا تلاش و پیشرفت دانش‌آموز را مدنظر قرار دهند و سپس چگونگی تحقق انتظارات هر ماده درسی توسط دانش‌آموز را، توصیف نمایند. با توجه به اینکه در مقابل هر توصیف عملکردی، از مقیاس‌های رتبه‌ای (سطح دستیابی به اهداف) خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش نیز آمده، لازم است به‌منظور درک مشترک از مصادیق این مقیاس‌ها، تعاریف آن‌ها نیز ارائه گردد:

خیلی خوب: در صورتی که عملکردهای دانش‌آموزی در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن.

درس و اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته‌اند، نشان‌دهنده دستیابی به هدف ماده درسی با حداقل نقص و تسلط کامل وی بر فرایند و نتیجه یادگیری خود و توانایی به‌کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های جدید و غیر تکراری باشد، رتبه) سطح دستیابی) خیلی خوب تعلق می‌گیرد.

خوب: در صورتی که عملکردهای دانش‌آموز در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و

اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس، مورد استفاده قرار گرفته‌اند، نشان‌دهنده دستیابی به هدف ماده درسی با نقایص اندک و آگاهی وی بر فرایند و نتیجه یادگیری خود و توانایی به‌کارگیری آموخته‌های خود در موقعیت جدید باشد، رتبه (سطح دستیابی) خوب تعلق می‌گیرد.

قابل قبول: در صورتی که عملکردهای دانش‌آموزی در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس.

و اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته‌اند نشان‌دهنده دستیابی به هدف ماده درسی با نقایصی کمتر از آنکه مانع یادگیری‌های موفقیت‌آمیز بعدی و به‌کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های مشابه باشد، رتبه (سطح دستیابی) قابل قبول تعلق می‌گیرد.

نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر: در صورتی که عملکردهای دانش‌آموزی در هر درس، بر اساس

اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته‌اند، نشان‌دهنده دستیابی به هدف ماده درسی با نقایصی که مانع یادگیری‌های موفقیت‌آمیز بعدی وی شود، رتبه (سطح دستیابی) نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر تعلق می‌گیرد.

نیازمند به آموزش و تلاش مجدد - در شهریور ماه - نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر در خرداد :

در صورتی که عملکردهای دانش‌آموزی در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته‌اند، نشان‌دهنده دستیابی به هدف ماده درسی با نقایصی که مانع یادگیری‌های موفقیت‌آمیز بعدی وی شود، رتبه (سطح دستیابی) نیازمند به آموزش و تلاش مجدد تعلق می‌گیرد.

هر توصیف معلم ضمن اینکه باز تاباننده تحقق سطحی از دستیابی به اهداف و نشانه‌های یادگیری مورد انتظار در هر درس خواهد بود. باید به‌گونه‌ای باشد که وقتی ذینفعان آن را مطالعه خواهند کرد، به‌واقع آن‌ها پی ببرند که در هر ماده درسی چرا دانش‌آموز، شایسته دریافت آن رتبه (سطح دستیابی) بوده است.

به‌طور مثال وقتی معلم در توصیف عملکرد دانش‌آموز در درس فارسی می‌نویسد: «سعید در خواندن و درست نوشتن کلمات و جملات کتاب درسی خود به بیشترین قابلیت و پیشرفت مورد انتظار رسیده» پیداست که رتبه‌ی اختصاص داده‌شده به وی در درس ادبیات فارسی نیز با این تعریف هم‌خوانی داشته باشد که در اینجا با توجه به توصیف، رتبه‌ی (سطح دستیابی) دانش‌آموز خیلی خوب هست.

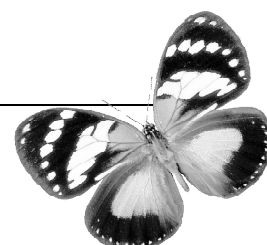
برای کمک به فهم بیشتر موضوع و تسهیل این امر، تلاش گردیده تا نمونه‌ای از گزارش پیشرفت تحصیلی یک دانش‌آموز فرضی به‌صورت نمادین تکمیل و خدمت آموزگاران محترم ارائه گردد. در این گزارش نمادین هر درس دانش‌آموز فرضی، با یک نگاه متفاوت توصیف شده است. بدین صورت که گزارش معلم از وضعیت درس علوم دانش‌آموز مدنظر، حکایت از توانمندی‌های خیلی خوب وی دارد، درحالی‌که در درس ادبیات فارسی و ریاضی وضعیت متفاوت است. لذا اگرچه این تفاوت ممکن است در وضعیت

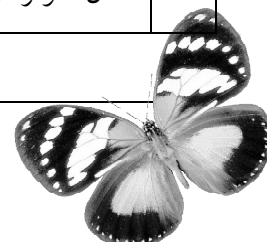
تحصیلی برخی فراگیران به واقع اتفاق بیفتد اما در اینجا قصد این بوده که نمونه‌هایی از گزارش‌های متفاوت در خصوص توانمندی‌های نابرابر یک دانش‌آموز در دروس مختلف ارائه گردد.
نمونه گزارش پیشرفت تحصیلی در پایه اول

نمونه گزارش پیشرفت تحصیلی تکمیل شده در پایه اول			
مقیاس	توصیف عملکرد	اهداف	رتبه
خیلی خوب ☐ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیساز به ☐ تلاش	سعید با اشتیاق در فعالیت‌های قرآنی شرکت می‌کند. آداب خواندن قرآن را رعایت می‌کند و مفاهیم دروس را خوب درک می‌نماید سعید در درس قران الگویی مناسبی برای سایر همکلاسی‌های خود است.	خواندن (جمع‌خوانی، روخوانی)/ آموزه‌های قرآنی (آداب خواندن قرآن، پیام قرآنی، داستان‌های قرآنی)	۳
خیلی خوب ☐ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیساز به ☐ تلاش	علاقه‌مندی سعید به طبیعت سبب گردیده تا او درک خوبی از رنگ‌ها داشته باشد. لذا در نقاشی درک خود را از طبیعت به نمایش می‌گذارد. همچنین استفاده صحیح و درست از ابزارها و علاقه‌مندی وی برای خلق آثار هنری قابل تحسین است، سعید می‌تواند توجه دوستانش را به خود جلب نماید.	بیان ایده در قالب‌های مختلف هنری (زیبایی‌شناسی، ارتباط با طبیعت، آشنایی با میراث فرهنگی، تولید هنری، نقد هنری)/ استفاده مناسب از ابزار	۴
خیلی خوب ☐ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیساز به ☐ تلاش	سعید اطلاعات زیادی از جهان پیرامون خود دارد. او به مطالعه‌ی زندگی جانوران، گیاهان و در کل درس علوم علاقه‌مندی خود را نشان می‌دهد. او همچنین در ارائه بحث‌های کلاسی مشارکت فعالانه دارد و برای به‌کارگیری آموخته‌های خود در زندگی تلاش دارد.	درگیر شدن در فرایند یادگیری/به‌کارگیری شیوه‌های مناسب و متنوع یادگیری/به‌کارگیری آموخته‌های خود در زندگی/به‌کارگیری شیوه‌های مناسب و متنوع ارائه/اشراف به فرایند یادگیری خود	علوم تجربی

مقیاس	توصیف عملکرد	اهداف	درس
☐ خیلی خوب ☐ خوب ☒ قابل قبول ☐ نیاز به تلاش	اگرچه تلاش‌های سعید برای شناخت اعداد و مقایسه و جمع و تفریق عددها قابل تحسین است اما تمام این تلاش‌ها منجر به رسیدن به نتیجه مثبت کامل از طرف او نشده است. نیاز دارد برای کسب مهارت بیشتر، تمرینات کتاب را انجام دهد.	موقعیت‌یابی / شناخت اعداد و نمادهای آن) شمارش، مفهوم عدد و نماد آن، عددهای دورقمی، مقایسه اعداد) / عملیات روی اعداد (جمع، تفریق) / حل مسئله (راهبردهای حل مسئله، مربع شگفت‌انگیز، حل مسئله) / استفاده از ابزار / هندسه (اشکال هندسی، الگوهای هندسی، تقارن) / اندازه‌گیری (طول، زمان، جرم) / آمار و نمودار /	ریاضی
☒ خیلی خوب ☐ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیاز به تلاش	سعید می‌داند که چرا ورزش کردن مهم است لذا در انجام صحیح حرکات، آمادگی جسمانی کوشا است. او در بازی‌های گروهی با انرژی زیاد همراه با شوق فراوان شرکت می‌کند.	حرکات پایه آمادگی جسمانی	فیزیک
☐ خیلی خوب ☒ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیاز به تلاش	سعید به‌طور مستقل متن‌های کتاب درسی خود را می‌خواند اما در نوشتن کلمات و جملات هر درس هنوز نیازمند مراقبت‌های گاه‌به‌گاه معلم خود است. او برای زیاتر شدن خط خود نیز تلاش دارد	مهارت‌های خوانداری (گوش دادن، سخن گفتن، تصویر خوانی، خواندن) / مهارت‌های نوشتاری (درست‌نویسی، زیبانویسی، جمله‌سازی)	فارسی
☒ خیلی خوب ☐ خوب ☐ قابل قبول ☐ نیاز به تلاش	سعید دانش آموز مهربان و پر جنب و جوش است و با دوستان خود به گرمی و مهر رفتار می‌کند. به بهداشت خود اهمیت می‌دهد. احساس مسئولیت وی در کارهایی که به او سپرده می‌شود قابل تحسین است و پیوسته سعی دارد تا به درستی قوانین کلاس و مدرسه را رعایت نماید. سعید همچنین به مطالعه علاقه زیادی نشان می‌دهد.	شایستگی‌های فردی (رعایت بهداشت و ایمنی، رعایت آموخته‌های اخلاقی) / شایستگی‌های فرهنگی - اجتماعی (مسئولیت‌پذیری، مشارکت در کار گروهی، احترام به ارزش‌های ملی و مذهبی) / شایستگی‌های یادگیری (توجه به مطالعه و کتاب‌خوانی، تلاش برای یادگیری بیشتر در مکان‌ها و زمان‌های مختلف)	شایستگی‌های عمومی

راهنمای تکمیل نمون برگ (ب) کارنامه تحصیلی - تربیتی

کارنامه به واقع نمایش مقیاس رتبه‌ای (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش و آموزش مجدد - خاص شهریور-) است که بر اساس گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی تکمیل می‌گردد.

توصیه‌ها:

به واحد آموزشی توصیه می‌شود که:

- نمون برگ الف (گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی) به صورت دستی توسط معلم نوشته می‌شود و به خانواده ارائه می‌گردد؛ لذا تایپ سیستمی آن توسط مدرسه ضروری نیست.
- توصیف عملکرد و تعیین رتبه‌ی درس تربیت بدنی یا دروس دیگر که توسط مربی متخصص غیر از آموزگار مربوط تدریس می‌شود به عهده‌ی آن مربی خواهد بود.
- نمون برگ الف (گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی) پس از رؤیت خانواده توسط مدرسه صحافی و به‌عنوان سند در آموزشگاه نگهداری می‌گردد.
- نمون برگ الف (گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی) در سه نوبت مجزا (دی، خرداد و شهریور - برای دانش آموزان نیاز به تلاش خردادماه -) تکثیر و در اختیار معلم جهت تکمیل گذاشته می‌شود.
- قبل از تحویل نمون برگ الف (گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی) به اولیا، جلسه‌ای توسط معلم تشکیل شود تا اقداماتی که لازم است اولیا بعد از دریافت گزارش، انجام دهند به اطلاع آن‌ها رسانده شود.
- به اولیا یادآوری گردد با توجه به اینکه توصیف عملکردها در نمون برگ الف (گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی) کلی است برای درک درست میزان یادگیری و تشخیص صحیح تکلیف خود در جهت یاری بخشی به فرزندشان به پوشه کار دانش‌آموز که در طول سال تحصیلی و به شکل فرایندی تهیه گردیده است مراجعه نمایند.
- نمون برگ ب (کارنامه تحصیلی - تربیتی) بعد از تأیید مدرسه در پرونده تحصیلی دانش‌آموز بایگانی و نگهداری می‌گردد.

